

Užsiėmimas 9-10 kl. mokiniams Kurią pusę pasirinksi tu?

Užsiėmimas skirtas: 9-10 kl. mokiniams

Trukmė: 45 min.

Reikalingos priemonės: projektorius, kompiuteris (filmukui parodyti),

Užsiėmimui reikalinga erdvė be stalų, kurioje vaikai galėtų lengvai judėti. O taip pat rekomenduojama paaugliams sėdėti ratu (be stalų), kad gerai matytų vienas kitą ir galėtų diskutuoti. Jei reikia – susitarkite su paaugliais užsiėmimo taisykles, pvz. kalbame po vieną, nepertraukiame vienas kito ir pan.

Apšilimo pratimas „Sutinki ar nesutinki?“

Mokinių prašoma atsistoti ir pasakoma, kad pateiksime jiems keletą teiginių. Tuo kurie sutinka su pasakytu teiginiu kviesime atsistoti vienoje klasės pusėje, o kurie nesutinka – kitoje. Viduryje gali atsistoti tie, kurie negali apsispręsti ar nežino. Galima skirtingose klasės pusėse pakabinti lapus su didelėmis raidėmis užrašytais žodžiais „SUTINKU“ ir „NESUTINKU“. Po kiekvieno teiginio, kai mokiniai pasirenka savo poziciją, kviesti keletą iš jų pasisakyti, kodėl pasirinko tokią poziciją.

Pastaba: jei pateikiant pirmuosius teiginius pastebėtumėt, jog labai daug mokinių pasirenka „nežinau“ poziciją, galite keisti pratimo taisykles ir leisti pasirinkti tik tarp „sutinku“ ir „nesutinku“.

Pateikiami teiginiai:

1. Reikia mažiau dėmesio kreipti į patyčias ir jos liausis.
2. Patirtos patyčios užgrūdina ir tampa stipresnis.
3. Patyčias lengviausiai galima sustabdyti „duodant atgal“.
4. Reikia stengtis neišsišokti ir pritapti prie kitų mokinių, jei nori nepatirti patyčių.
5. Jei matau patyčias, manau, kad nėra prasmės jų stabdyti – tai nieko nepakeis.
6. Jei patyčios vyksta internete – jų niekaip nesustabdysi. Nebent visai nebesilankytum internete.

Po pratimo svarbu apibendrinti, kurie iš įvardintų teiginių yra mitai ir remiantis vaikų išsakytomis mintimis paminėti svarbiausius akcentus:

- Patyčios nėra ta patirtis, kuri stiprina ar grūdina – tai yra kitą žmogų žalojantis elgesys ir neturi jokių teigiamų pasekmių.
- Niekas neturi teisės tyčiotis iš kito, nepriklausomai nuo žmogaus pažiūrių, vertybių, religijos, lytinės orientacijos. Jei mums kuris nors žmogus nepatinka, mes nepritariame jo mąstymui ar vertybėms – mes galime su juo nebendrauti, tačiau neturime teisės jį žeminti.
- Sustabdyti patyčias įmanoma tik bendromis pastangomis – kreipiantis pagalbos, nebūnant abejingu stebimoms patyčioms, prisidedant prie įvairių mokyklos veiklų, skirtų patyčių prevencijai.
- Patyčias internete galime pristabdyti neplatindami žeminančių komentarų, informuodami socialinių tinklų administraciją apie patyčias, būdami draugiški su tuo, kuris patiria patyčias.

Kurią pusę pasirinksi tu? Patyčių situacijų analizė

Paaugliams pateikiami 2 scenarijai, kuomet jų bendraamžiai papuola į dileminę situaciją, susijusią su patyčiomis ir turi „pasirinkti“, kurią pusę palaikytų. Pusei paauglių duodama viena situacija, kitai pusei – kita. Iš pradžių prašoma pagalvoti po vieną, kaip jie elgtųsi toje situacijoje, kokį sprendimą priimtų, kaip paaiškintų, kodėl tokį,

o ne kitokį. Sprendimą reikia sau užsirašyti. O tada prašome apsijungti į grupes po 4-5 paauglius (kurie turi tokias pačias situacijas) ir prašoma grupelėje pasidalinti savo sprendimais ir priimti vieną bendrą visai grupei. Po apsitavimo grupelėse abi situacijos aptariamos visoje klasėje, prašant kiekvienos grupelės pasidalinti savo sprendimais. Rekomenduojama paauglių ne tik paklausti, kaip jie sūlytų elgtis aprašytoje situacijoje ir kodėl, bet taip pat pakviesti įvardinti pasirinkto sprendimo „plusus“ ir „minusus“ (kuo tas sprendimas geras, o kuo – ne).

Svarbu! Scenarijuose naudojami paauglių vardai – rekomenduojame juos pakeisti, jei vardai sutampa su klasėje besimokančių paauglių vardais ir naudoti kitokius.

Pateikiami scenarijai:

1. *Man labai labai reikia patarimo. Turiu gerą draugę, jos vardas Odrė – ji geriausia mano draugė ir mes viską visada kartu veikiame. Bet štai nutiko toks dalykas: mano draugė susipyko su viena klasioko Eva. Kiek žinau, dėl bernų. Eva man ne draugė, bet ir ne priešė. Ir dabar Odrė nori Evai keršyti. Visokių bjaurių dalykų apie ją prišnekėjo ir prašo, kad aš irgi kitiems tai pasakočiau, nors aš nenoriu, nes tai netiesa... Nežinau iš kur, bet Odrė sugebėjo gauti kažkokią nepadorią Evos nuotrauką. Ir šiandien man pasakojo savo planą, kaip ji planuota paviešinti tą nuotrauką Fb ir dar atspausdintų mokykloje pamėtyti ir apskelbti visiems, kad Eva yra kekšė. Ir kadangi aš esu geriausia draugė, ji man viską pasakoja ir tikisi, kad aš jau padėsiu jai tą planą įgyvendinti... O aš nenoriu, nes man gėda ir aš pati numirčiau iš gėdos, jei kas nors mano tokią nuotrauką išplatintų... jau kuris laikas galvoji, ką man daryti? Jei pasakysiu Odrėi, kad neprisidedu – tai ji supyks, o mes viena kitos nuotraukų irgi tokių neblogų turime... :/ Jei prisidėsiu prie jos bjaurių darbėlių – jausiuosi žiauriai lievai, nes man nepatinka tokie bajoriai, kai kitas žeminamas, aš taip nenoriu. Gal man kaip nors išsisukti, bet neįsivaizduoju kaip... Žodžiu, visai esu pasimetusi, nežinau, ką daryti... (15 metų Simona)*

Užduotis paaugliams:

- Parašyk, kaip siūlytumei elgtis Simonai ir kodėl būtent toks yra tavo pasiūlymas.
 - Įvardink, kokios būtų tavo siūlomo pasirinkimo teigiamos pasekmės (plusai ar kas iš to gero), o kokios neigiamos (minusai, grėsmės)?
2. *Neseniai atėjau į naują klasę. Klasiokai tokie nieko, kai kurie iškart su manim susidraugavo, netgi turiu du tokius neblogus draugus. Kai tik pradėjau lankyti šią mokyklą supratau, kad naujoje klasėje yra tokios dvi grupelės vaikinių – vieni tokie tipo kieti ir labai populiarūs, kiti – nu negali sakyti, kad atstumtieji, bet su jais mažai kas bendrauja. Ne kartą girdėjau, kad tuos kelis nepopuliariusius „locheliams“ vadina. O ta kietuolių grupė ne kartą šitiems „locheliams“ yra visokių bajorių padarę, kartais net žiaurokų. Žodžiu. Bėda ta, kad aš turiu po vieną neblogą draugą iš abiejų grupių... Vienas, Augustinas, yra iš tos kietuolių grupės ir jis pirmas su manim susidraugavo, pakvietė su kitais per pertrauką žaisti kažį, taip aš gan greitai pritapau klasėje. O kitas, jo vardas Danas, mes su juo gyvenam tam pačiam kieme, kartais iš mokyklos kartu pareinam ar į mokyklą. Aš pas jį nuvarau, kai dėl pamokų kas nors neaišku, jis apie mokytojus man pasako, kaip ten su kuo reikia reikalus derinti. Tik vienas BET: jis iš tos „lochelių“ grupės... Mes mokykloje mažai bendraujam, nes aš vis su Augustinu ir jo chebra būnu. Augustinas kelis kartus mane su Danu matė ir vis numesdavo komentarą apie tai, tipo, reik man apsispręsti, su kuria aš chebra. Ir šiandien Augustinas man numetė, kad jie planuoja „locheliams“ išbandymą – tokias tipo muštynes organizuoja. Ir sakė, kad jei aš jų chebroj – turiu būtinai prisijungti. Ir aš nežinau ką daryti... Yra jėga jaustis stipriam su Augustino chebra. Bet aš toks nemušeika, iki šiol vis pavykdavo kažkaip kitaip su klasiokais susibendrauti. O ir Dano visai nenorėčiau mušti, neblogas jis vyrukas... neįsivaizduoju, kaip pasielgti... (15 m. Julijus)*

Užduotis paaugliams:

- Parašyk, kaip siūlytumei elgtis Julijui ir kodėl būtent toks yra tavo pasiūlymas.
- Įvardink, kokios būtų tavo siūlomo pasirinkimo teigiamos pasekmės (pliusai ar kas iš to gero), o kokios neigiamos (minusai, grėsmės)?

Diskusija po scenarijų aptarimo. Pakvieskite paauglius padiskutuoti keletu klausimų:

- Sunku ar lengva buvo rasti tinkamiausią sprendimą pateiktoms situacijoms? Kodėl?
- Kaip jūs sakytumėt, ar šiose mūsų aptariamose situacijose yra teisingi ir neteisingi pasirinkimai? Kuo remiantis galime tai įvertinti?

Socialinės reklamos „Raudonplaukis“ peržiūra ir užsiėmimo apibendrinimas

Parodykite paaugliams Vaikų linijos adaptuotą socialinę reklamą „Raudonplaukis“

(<https://www.youtube.com/watch?v=mK9W2c2kZGk>)

Po filmuko peržiūros pakvieskite paauglius padiskutuoti: Kaip jie jaučia, kokį poveikį jie asmeniškai gali daryti patyčių paplitimui savo mokykloje, klasėje? Kokiais būdais?

Apibendrinkite užsiėmimą:

- Kiekvienas esame atsakingi už savo elgesį ir sprendimus. Kai kurie mūsų pasirinkimai veikia tiek mūsų, tiek kitų žmonių gyvenimus. Galime palaikyti patyčias ir kartais tai atrodo lengvesnė pozicija, tačiau tuomet patys tampame patyčių dalimi. Galime sustabdyti patyčias ir tokiu būdu bendraamžiams bei jaunesniems mokyklos mokiniams būti draugiško bendravimo pavyzdžiu.
- Kartais užtenka nedidelio veiksmo, kad patyčios nebesitęstų ar bent šiek tiek sumažėtų. Savo elgesiu – kaip ką tik žiūrėtoje socialinėje reklamoje – galime parodyti nepritarimą patyčioms.